

Τα
δηλητηριασμένα
δολώκατα και
οι επιπλόσεις τους
στο οικοσύστημα

Με τη συνεισφορά του χρηματοδοτικού μέσου LIFE της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Δηλητηριασμένα
δολώματα
και βάρβαρη συνήθεια
που πρέπει
να σταματήσει

Η χρήση των δηλητηριασμένων δολωμάτων

Η επιβίωση της άγριας ζωής στη χώρα μας εξαρτάται σημαντικά από την ομαλή συνύπαρξή της με τους κτηνοτρόφους, τους γεωργούς, τους μελισσοκόμους, τους ανθρώπους που ζουν και εργάζονται στην ελληνική ύπαιθρο. Σε αυτές τις περιοχές, το τοπίο εμφανίζεται ως ένα "μωσαϊκό" από διάσπαρτους μικρούς οικισμούς, ορεινά χωράφια, βιοσκοτόπους και συμπαγείς δασικές περιοχές. Καθώς όμως οι φυσικοί πόροι περιορίζονται, το μέλι, το σιτάρι, το καλαμπόκι, το τριφύλλι, τα οικόσιτα ζώα κ.α. αποτελούν πια αναπόσπαστο μέρος του διαιτολογίου των άγριων ζώων, όπως η αρκούδα ή ο λύκος.

Οι ζημιές που κάνουν τα ζώα αυτά στη φυτική ή ζωική παραγωγή, εκτός από το ψυχολογικό κόστος, συνεπάγονται και απώλεια εισοδήματος για τους κτηνοτρόφους και τους γεωργούς. Η απώλεια αυτή μπορεί και πρέπει να αντιμετωπιστεί με τα κατάλληλα μέτρα προφύλαξης της παραγωγής και με μια πολιτική δίκαιων αποζημιώσεων. Όταν δεν γίνεται αυτό, η σύγκρουση παραγωγών και άγριας ζωής μπορεί να φτάσει στα άκρα, με αποτέλεσμα σχεδόν πάντα την εξόντωση της αρκούδας αλλά και άλλων μεγάλων σαρκοφάγων. Αυτή η σύγκρουση αποτελεί δυστυχώς μία από τις αιτίες χρήσης των δηλητηριασμένων δολωμάτων, τις γνωστές σε όλους μας "φόλες".

Από την άλλη πλευρά, φόλες χρησιμοποιούνται και εξαιτίας των συγκρούσεων μεταξύ κυνηγών και παραγωγών για τη χρήση μιας περιοχής είτε ως περιοχή εκγύμνασης κυνηγόσκυλων είτε ως κυνηγετική περιοχή. Σε αυτή την περίπτωση στόχος γίνονται οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών. Δεκάδες τσοιμπανόσκυλα δηλητηριάζονται κάθε χρόνο από ασυνείδητους λαθροκυνηγούς. Πολύ συχνά είναι όμως και τα φαινόμενα δηλητηρίασης κυνηγόσκυλων ώστε να μην εμφανίζονται σε περιοχές βόσκησης οικόσιτων ζώων. Το πιο συνηθισμένο κίνητρο εξόντωσής τους από μία μερίδα των κτηνοτρόφων, είναι ότι οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών αποσπώνται από την παρουσία κυνηγόσκυλων καταδιώκοντας τα, με αποτέλεσμα να μένει αφύλαχτο το κοπάδι.

Οι επιπώσεις των δηλητηριασμένων δολωμάτων

Ενα δηλητηριασμένο δόλωμα μπορεί να σκοτώσει πολλά περισσότερα ζώα από αυτά που στοχεύει: εκατοντάδες σκύλοι, τσακάλια, αλεπούδες, σπάνια αρπακτικά πουλιά (όπως ο χρυσαετός, ο ασπροπάρης και το όρνιο), ακόμα και αιγαπορόβατα που τυγχάνει να βοσκήσουν στο σημείο τοποθέτησης, πέφτουν κάθε χρόνο θύματα αυτής της βάρβαρης πρακτικής. Ακόμα περισσότερο, η τοξική επίδρασή τους μεταφέρεται σε όλο το μήκος της τροφικής αλυσίδας, επιβαρύνοντας συνολικά τα αγροτικά οικοσυστήματα και επιφυλάσσοντας σημαντικούς κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία.

Οι μεγαλύτερες απώλειες αφορούν στους σκύλους φύλαξης των κοπαδιών. Ένα δόλωμα μπορεί να εξολοθρεύσει, ακούσια ή εκούσια, δεκάδες τσομπανόσκυλα αφίνοντας τα αντίστοιχα κοπάδια έκθετα στις επιθέσεις και μεγιστοποιώντας έτσι το πρόβλημα των ζημιών από τα άγρια ζώα. Τουλάχιστον το ένα τρίτο των κτηνοτρόφων στην περιοχή του Νομού Γρεβενών έχουν χάσει έστω και μία φορά τα σκυλιά τους. Η εφαρμογή δηλητηριασμένων δολωμάτων έτσι, εκτός από παράνομη, επικίνδυνη και βάρβαρη πρακτική, στην πράξη επιδεινώνει το πρόβλημα των ζημιών, το οποίο υποτίθεται πως αντιμετωπίζει.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων διώκεται από την ελληνική νομοθεσία από το 1993. Παρόλα αυτά, συνεχίζεται με μεγάλη ένταση σε πολλές περιοχές, αποτελώντας έναν από τους βασικότερους κινδύνους για την άγρια ζωή, τα σκυλιά φύλαξης, τα κυνηγετικά σκυλιά, τους κτηνοτρόφους, τον άνθρωπο.

Ο ψόπος που
συμπεριφέρομαστε
στα ζώα αποτελεί
εικόνα του
πολιτισμού μας

ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Άκεσα μέρα καταστολής

Παρόλο που η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων διώκεται από το νόμο, μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει ποτέ καμία σύλληψη. Η ανοχή αυτή πρέπει να σταματήσει, με την εφαρμογή όλων των θεσμικών και κυρωτικών διαδικασιών: οι ένοχοι πρέπει να καταγγέλλονται, να εντοπίζονται και να οδηγούνται στη δικαιοσύνη.

Μέτρα πρόληψης

Υπάρχουν αποτελεσματικά μέτρα που μπορούν να αποτρέψουν ή να περιορίσουν τις ζημιές που προκαλεί η αρκούδα ή ο λύκος στην κτηνοτροφία και τη γεωργία, καθώς και μέτρα που μπορούν να αμβλύνουν τις συγκρούσεις μεταξύ κτηνοτρόφων και κυνηγών. Αν εφαρμοστούν αυτά, θα αποδυναμωθούν παράλληλα και τα αίτια χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και άλλων μεθόδων εξόντωσης.

Τέτοια μέτρα είναι:

- Η χρήση κατάλληλων σκύλων φύλαξης κοπαδιών, όπως είναι ο "ελληνικός ποιμενικός", ο οποίος μπορεί να αντιμετωπίσει επιτυχώς τα μεγάλα σαρκοφάγα. Δυστυχώς όμως, τα ίδια σκυλιά απειλούνται από τη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.
- Ο κατάλληλος ενσταβλισμός των ζώων, ειδικά κατά τη διάρκεια της νύχτας οπότε και ο κίνδυνος επιθέσεων από σαρκοφάγα είναι μεγαλύτερος. Μόνιμη επιτήρηση του κοπαδιού από βοσκό, σωστή περίφραξη των χώρων παραμονής των κτηνοτροφικών ζώων.

■ Αύξηση της φυσικής λείας (άγρια οπληφόρα), σε συνδυασμό πάντα με μέτρα πρόληψης, με στόχο την μείωση των επιθέσεων σε κτηνοτροφικά κοπάδια από τους αμιγώς σαρκοφάγους θηρευτές (π.χ. λύκος).

■ Περιβαλλοντικές ενισχύσεις και αποζημιώσεις στους παραγωγούς. Το ΕΣΠΑ (4η Προγραμματική Περίοδος) περιλαμβάνει σημαντικά εργαλεία περιβαλλοντικής ενίσχυσης των παραγωγών, ώστε να βελτιωθούν οι όροι συνύπαρξης με την άγρια ζωή.

■ Συστηματική φύλαξη των περιοχών από ειδικούς φύλακες ώστε να αποθαρρυνθούν παράνομες ενέργειες όπως είναι η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.

■ Χωροθέτηση των ορίων των περιοχών κυνηγίου, εκγύμνασης κυνηγετικών σκύλων και περιοχών βόσκησης κοπαδιών προκειμένου να διευθετηθεί η σύγκρουση κυνηγών και κτηνοτρόφων και να επιλυθεί το πρόβλημα της θανάτωσης σκύλων φύλαξης κοπαδιών ή κυνηγετικών σκύλων.

Πρώτες Βοήθειες για τη διάσωση σκύλων που έχουν φάει δηλητηριασμένα δολώματα

Σε περίπτωση που ο σκύλος έχει φάει τροφή που περιέχει στρυχνίνη, πιθανόν να παρουσιάσει τα ακόλουθα συμπτώματα:

- **ρίγος**
- **κράμπες ή σπασμούς**
- **οπισθότονος** (ο λαιμός του σκύλου θα είναι τεντωμένος πίσω και το κεφάλι του θα είναι ψηλά)
- **τραβηγμένα χείλη**
- **αναπνευστικές δυσκολίες**
- **αναπνευστική παράλυση**

Φόλα στο ΔΔ Πηγαδίτσας, Ν. Γρεβενών

Είναι δύσκολο να διασωθεί ένα ζώο μετά από κατανάλωση στρυχνίνης

Παρόλα αυτά αν το ζώο ζει:

- **Προκαλέστε εμετό** (Μόνο στην περίπτωση που βρείτε το ζώο σε διάστημα μικρότερο των δύο ωρών από τη στιγμή που έφαγε την φόλα. Διαφορετικά η πρόκληση εμετού μπορεί να είναι επικίνδυνη για το ζώο)
- **Χορηγείστε του ενεργό άνθρακα** (καρβουνάκια)
- **Πηγαίνετε το σκύλο στον κτηνίατρο το συντομότερο δυνατό**
- **Χορηγείστε του ενεργό άνθρακα** (καρβουνάκια)
- **Πηγαίνετε το σκύλο στον κτηνίατρο το συντομότερο δυνατό**

Σε περίπτωση που ο σκύλος έχει φάει τροφή εμποτισμένη με κάποιο φυτοφάρμακο πιθανόν να παρουσιάσει τα ακόλουθα συμπτώματα:

- **ρίγος**
- **ζαλάδα**
- **παραπάτημα**
- **σιελόρροια** (τρέξιμο σάλιου) ή **εμετός**
- **βραδυκαρδία** (διαπιστώνουμε τη βραδυκαρδία βάζοντας το χέρι μας στο σπήλιο του ζώου. Αν οι παλμοί του είναι λιγότεροι από 50-60 ανά λεπτό περίπου)
- **κράμπες ή μυϊκό τρέμουλο**
- **πνευμονικό οίδημα** (το πιο συνηθισμένο σύμπτωμα είναι το ζώο να βγάζει αφρούς από το στόμα του)
- **κώμα**

Χορηγήστε στον σκύλο ατροπίνη υποδόρια ή ενδοκυϊκά

Χορηγείστε του ενεργό άνθρακα (καρβουνάκια)

Πηγαίνετε τον σκύλο στον κτηνίατρο το συντομότερο δυνατό

Νομικές συμβουλές

Η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων θεωρείται ποινικό αδίκημα και απαγορεύεται τόσο από την εγχώρια όσο και από τη διεθνή νομοθεσία (εξαίρεση αποτελούν τα τρωκτικά).

Τι κάνω σε περίπτωση που είμαι μάρτυρας δηλητηρίασης σκύλων:

Καταγγέλω το γεγονός στη Δασική Υπηρεσία ή στο Δασαρχείο της περιοχής.

Υποβάλλω μήνυση στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής ή στον εισαγγελέα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Υποβολή μήνυσης κατά συγκεκριμένου προσώπου κατατίθεται μόνο όταν υπάρχουν αποδείξεις (για προστασία του ίδιου του καταγγέλλοντα). Διαφορετικά υποβάλλεται μήνυση κατ' αγνώστων.

Η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων τα οποία έχουν εμποτιστεί με κάποιο φυτοφάρμακο είναι γενικά περισσότερο διαδεδομένη μέθοδος. Η στρυχνίνη έχει απαγορευθεί από το 1993 και είναι πιο δύσκολο να την προμηθευτεί κάποιος.

Πηγή των φωτογραφιών:

ΚΑΛΛΙΣΤΩ

(Armin Riegler, Αλέξης Γιαννακόπουλος,
Κωνσταντίνος Γάδης, Γιώργος Ηλιόπουλος,
Γιώργος Μερτζάνης) και **ΑΝ.ΓΡ.Ε.**

